

Condiții de detenție și tratamentul persoanelor private de libertate

A se vedea, de asemenea, fișele tematice [„Detentia și sănătatea mintală”](#), [„Refuz de hrană în detenție”](#), [„Detentiunea pe viață”](#), [„Drepturile în materie de sănătate ale persoanelor private de libertate”](#) și [„Locații secrete de detenție”](#).

Condițiile (de igienă) din celule

Peers împotriva Greciei

19 aprilie 2001

În august 1994, reclamantul, care beneficiase în Regatul Unit de tratament pentru dependența de heroină, a fost arestat în Aeroportul Atena pentru comiterea de infracțiuni legate de droguri. Acesta a fost dus la Penitenciarul Koridallos din Grecia ca arestat preventiv și ulterior a fost condamnat. Inițial a fost deținut în spitalul de psihiatrie al penitenciarului, după care a fost mutat într-o unitate de izolare din aripa Delta și, ulterior, aripa Alpha. Acesta s-a plâns în special de condițiile de detenție, susținând mai ales că în aripa Delta a fost cazat împreună cu un alt deținut într-o celulă mică, cu closet deschis care deseori nu funcționa, în condiții de aglomerare, temperatură ridicată, lumină naturală insuficientă și aerisire inexistentă.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a hotărât că **a fost încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din [Convenția Europeană A Drepturilor Omului](#), constatând că reclamantul a fost ținut în unitatea de izolare din aripa Delta din Penitenciarul Koridallos în condiții de detenție care constituie tratament degradant. Curtea a ținut seama mai ales de faptul că, timp de cel puțin două luni, reclamantul a fost constrâns să stea mare parte din fiecare interval de 24 de ore în patul său din celulă, fără aerisire și fără fereastră, căldura devenind uneori insuportabilă. De asemenea, acesta a fost obligat să folosească toaleta în prezența altui deținut și să fie prezent când toaleta era folosită de colegul de cameră. În opinia Curții, condițiile de detenție care fac obiectul plângerii au adus atingere demnității umane a reclamantului și i-au trezit sentimente de angoasă și inferioritate, de natură să îl umilească și să îl înjosească, și chiar să îi distrugă rezistența fizică sau morală.

Kalashnikov împotriva Rusiei

15 iulie 2002

Reclamantul a fost arestat preventiv timp de aproape 5 ani, sub acuzația de delapidare, dar a fost achitat în 2000. Acesta s-a plâns de condițiile suportate în centrul de detenție, în special de faptul că celula a fost supraaglomerată (24 de persoane cazate într-o suprafață de 17 metri pătrați), a fost înconjurat de fumători înrăiți, a fost obligat să devină fumător pasiv, i-a fost imposibil să doarmă bine deoarece televizorul și lumina din cameră nu se stingeau niciodată, celula a fost infestată cu gândaci și furnici, a contractat diverse boli de piele și micoze în urma cărora și-a pierdut unghiile degetelor de la picioare și o parte din unghiile degetelor de la mâini.

Deși Curtea a admis că nu exista niciun element care să denote o intenție clară de a-l umili pe reclamant, a considerat totuși că respectivele condiții de detenție au constituit un tratament degradant și așadar o **încălcare a art. 3** (interzicerea tratamentelor

inumane ori degradante) din Convenție. În special, mediul supraaglomerat și neigienic, precum și efectul nociv asupra sănătății și confortului reclamantului, cumulate cu durata de timp în care reclamantul a fost ținut în asemenea condiții, au condus la această constatare. Referitor la supraaglomerare, Curtea a subliniat că Comitetul European pentru Prevenirea Torturii (CPT) a stabilit suprafața de 7 m² pentru fiecare deținut ca orientare aproximativă și dezirabilă pentru o cameră de detenție.

Modărcă împotriva Moldovei

10 mai 2007

În 2005, reclamantul, care suferă de osteoporoză, a fost arestat preventiv timp de nouă luni într-o celulă de 10 m² împreună cu alte trei persoane. Celula avea acces foarte limitat la lumină naturală; încălzirea și aerisirea erau insuficiente; furnizarea de curent electric și apă era întreruptă periodic. Reclamantul nu a primit lenjerie de pat sau ținută de penitenciar; locul de luat masa se afla în apropierea toaletei, iar suma zilnică alocată hranei era limitată la 0,28 euro (EUR) pentru fiecare deținut. Reclamantul a susținut, printre altele, că a fost deținut în condiții inumane și degradante.

Curtea a concluzionat că efectul cumulativ al condițiilor de detenție în care a fost ținut reclamantul și perioada de timp în care a fost obligat să le suporte au constituit o **încălcare a art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție. Curtea a observat în special că Guvernul Moldovei nu a contestat prezența a trei straturi de plasă metalică la fereastra celulei, nici faptul că furnizarea de curent electric și apă era întreruptă pe anumite perioade, că reclamantul nu a primit lenjerie de pat sau haine și că a trebuit să plătească pentru repararea și mobilarea celulei, că locul de luat masa se afla în apropierea toaletei și că suma zilnică alocată hranei era limitată la 0,28 EUR pentru fiecare deținut. Curtea a mai observat că în raportul întocmit în urma vizitării penitenciarului în septembrie 2004 Comitetul European pentru Prevenirea Torturii (CPT) a menționat că mâncarea era „respingătoare și practic necomestibilă”.

Florea împotriva României

14 septembrie 2010

Reclamantul, care suferă de hepatită cronică și hipertensiune arterială, a fost încarcerat în perioada 2002–2005. Timp de aproape nouă luni a fost cazat alături de 110–120 de persoane într-o celulă cu doar 35 de paturi. Pe durata detenției, a fost cazat în celule alături de persoane fumătoare. Acesta s-a plâns în special de supraaglomerare și de condițiile de igienă necorespunzătoare, inclusiv de cazarea sa alături de fumători în aceeași celulă și în spitalul penitenciarului, precum și că a primit o dietă necorespunzătoare afecțiunilor sale medicale.

Curtea a constatat că reclamantul a fost ținut în condiții de detenție care au depășit pragul de gravitate prevăzut de **art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție, ceea ce constituie o **încălcare** a dispoziției respective. În special, Curtea a observat că, departe de a lipsi persoanele de drepturile prevăzute în Convenție, privarea de libertate impune în unele cazuri o protecție sporită a persoanelor vulnerabile. Statul era obligat să se asigure că toate persoanele private de libertate erau deținute în condiții care respectau demnitatea lor umană, că nu erau supuse unor suferințe sau greutăți de o intensitate care depășește nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și că nu li se compromitea sănătatea.

Ananyev și alții împotriva Rusiei

10 ianuarie 2012 (hotărâre-pilot¹)

Cauza a avut ca obiect plângerile reclamantilor potrivit cărora au fost deținuți în condiții inumane și degradante în centre de arestare preventivă în așteptarea proceselor penale

¹ Procedura hotărârii-pilot a fost dezvoltată ca tehnică pentru identificarea problemelor structurale aflate la baza a numeroase cauze repetitive îndreptate împotriva multor țări și pentru a impune statelor obligația de a remedia acele probleme. În cazul în care primește mai multe cereri care au la bază aceeași cauză, Curtea Europeană a Drepturilor Omului poate selecta una sau mai multe dintre acestea pentru soluționarea cu prioritate în cadrul procedurii-pilot. În hotărârea-pilot, sarcina Curții nu este doar de a decide dacă într-o anumită cauză a fost încălcată Convenția Europeană a Drepturilor Omului, ci și de a identifica problema sistemică și de a-i da guvernului indicații clare privind tipul măsurilor reparatorii necesare pentru remedierea ei. Pentru informații suplimentare, a se vedea fișa tematică „Hotărâri-pilot”.

îndreptate împotriva lor. Reclamanții s-au plâns, în special, că au fost deținuți în celule supraaglomerate și că nu puteau obține în mod eficient o îmbunătățire a condițiilor de detenție sau o formă de despăgubire.

Curtea a hotărât că reclamanții au fost supuși unor tratamente inumane și degradante, ceea ce constituie o **încălcare a art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție. Aceasta a observat în special că, în celulele lor, reclamanții aveau mai puțin de 1,25 metri pătrați și 2 metri pătrați de spațiu personal, iar numărul de deținuți a depășit în mod semnificativ numărul de locuri de dormit disponibile. În plus, au rămas în interiorul celulelor tot timpul, cu excepția unei perioade de o oră de mișcare în aer liber. Aceștia serveau mesele și foloseau toaleta în acele condiții de aglomerare, în care cel de-al doilea reclamant a stat mai mult de trei ani. De asemenea, Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 13** (dreptul la un recurs efectiv) din Convenție, constatând că, deocamdată, sistemul juridic din Rusia nu oferea o cale de atac efectivă ce putea fi folosită pentru a pune capăt condițiilor de detenție inumane și degradante sau a acorda despăgubiri adecvate și suficiente în legătură cu o plângere în acest sens.

În temeiul **art. 46** (forța obligatorie și executarea hotărârilor) din Convenție, Curtea a constatat, în special, că anumite măsuri de îmbunătățire a condițiilor materiale de detenție puteau fi aplicate pe termen scurt și cu costuri suplimentare reduse – ca de exemplu separarea toaletelor amplasate în celulă cu perdele sau pereți despărțitori, îndepărtarea de la ferestrele celulelor a plaselor groase care blocau accesul la lumina naturală și creșterea rezonabilă a frecvenței dușurilor. Acestea necesitau o planificare imediată și acțiuni ulterioare. De asemenea, a încurajat încercările autorităților ruse de a găsi o abordare integrată pentru rezolvarea problemei supraaglomerării în centrele de arestare preventivă, inclusiv în special prin modificarea cadrului juridic, a practicilor și atitudinilor. Curtea a subliniat, de asemenea, că principala cauză a supraaglomerării era recurgerea excesivă la arestarea preventivă fără o justificare corespunzătoare și durata excesivă a acestei măsuri.

Canali împotriva Franței

25 aprilie 2013

Cauza a avut ca obiect condițiile de detenție din Penitenciarul Charles III din Nancy, construit în 1857 și închis în 2009 din cauza deteriorării extreme.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție. Curtea a constatat că efectul cumulativ al aglomerării și al nerespectării reglementărilor în materie de igienă i-au cauzat reclamantului sentimente de disperare și inferioritate de natură să îl înjosească și să îl umilească. Aceste condiții de detenție au constituit tratamente degradante.

Vasilescu împotriva Belgiei

18 martie 2014

Cauza a avut ca obiect în principal condițiile de detenție în care a fost ținut reclamantul în penitenciarele Antwerp și Merksplas. Reclamantul s-a plâns în special de caracterul inuman și degradant al condițiilor fizice de detenție.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție în ceea ce privește condițiile fizice ale detenției reclamantului. Aceasta a constatat în special că, pe lângă problema supraaglomerării din penitenciar, afirmațiile reclamantului cu privire la condițiile de igienă, în special accesul la apă curentă și toaletă, erau cât se poate de plauzibile și reflectau realitatea descrisă de Comitetul European pentru Prevenirea Torturii (CPT) în diverse rapoarte întocmite în urma vizitelor la penitenciarele din Belgia. Deși nu exista nimic care să indice o intenție reală de a-l umili sau înjosi pe reclamant în timpul detenției sale, Curtea a constatat că greutățile cauzate acestuia de condițiile fizice de detenție din penitenciarele Antwerp și Merksplas au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au constituit un tratament inuman și degradant.

În temeiul **art. 46** (forța obligatorie și executarea hotărârilor) din Convenție, Curtea a mai observat că problemele cauzate de supraaglomerarea penitenciarelor din Belgia, precum și problemele cauzate de lipsa de igienă și degradarea din unitățile penitenciare, erau de natură structurală și nu se limitau doar la cazul reclamantului. Curtea a recomandat Belgiei să aibă în vedere adoptarea unor măsuri generale care să garanteze

persoanelor private de libertate condiții de detenție compatibile cu art. 3 din Convenție și să le acorde o cale de atac efectivă prin intermediul căreia să stopeze încălcarea invocată ori să le permită să obțină ameliorarea condițiilor de detenție.

Yengo împotriva Franței

21 mai 2015

Cauza a avut ca obiect condițiile de detenție ale unei persoane deținute în Penitenciarul Nouméa din Noua Caledonie. Reclamantul s-a plâns de aceste condiții, precum și de lipsa unei căi de atac efective prin care să depună plângere împotriva acestora la autoritățile interne. Curtea a hotărât în primul rând că **reclamantul nu mai poate pretinde că este victimă a unei încălcări art. 3** (interzicerea condițiilor inumane ori degradante) din Convenție deoarece instanța națională i-a acordat o despăgubire pentru prejudiciul suferit ca urmare a condițiilor de detenție. Cu toate acestea, Curtea a constatat că, la vremea respectivă, legislația franceză nu îi oferea reclamantului nicio cale de atac preventivă prin care ar fi putut obține prompt încetarea condițiilor inumane și degradante de detenție în care era privat de libertate. Prin urmare, **a fost încălcat art. 13** (dreptul la un recurs efectiv) din Convenție.

Szafrański împotriva Poloniei

15 decembrie 2015

Reclamantul s-a plâns de caracterul necorespunzător al condițiilor de detenție din Penitenciarul Wronki. În special, s-a plâns că, în șapte din cele zece celule în care a fost deținut, instalațiile sanitare erau separate de restul celulei doar printr-o placă fibrolemnoasă înaltă de 1,20 metri și nu aveau uși.

Curtea a hotărât că **nu a fost încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție. Curtea a constatat în special că, în această cauză, singura problemă pe care reclamantul trebuia să o suporte era insuficienta separare a instalațiilor sanitare față de restul celulei. În rest, celulele erau iluminate, încălzite și ventilate corespunzător, iar el avea acces la diverse activități în afara celulelor. Prin urmare, nu s-a putut constata că circumstanțele globale ale detenției sale au cauzat suferințe și dificultăți care să fi depășit nivelul inevitabil de suferință inerentă detenției ori să fi depășit pragul de gravitate prevăzut la art. 3. Cu toate acestea, Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 8** (dreptul la respectarea vieții private) din Convenție. În acest sens, s-a reamintit în special că, în conformitate cu jurisprudența Curții, autoritățile naționale au o obligație pozitivă de a asigura accesul la instalații sanitare separate de restul celulei, astfel încât să se asigure un minim de intimitate. Curtea a observat, de asemenea, că, potrivit Comitetului European pentru Prevenirea Torturii (CPT), o anexă sanitară care era doar parțial separată nu era acceptabilă într-o celulă locuită de mai mult de un deținut. În plus, CPT recomandase instalarea unui perete despărțitor complet în toate anexele sanitare din celule. Cu toate acestea, reclamantul a fost cazat în celule în care instalațiile sanitare nu erau complet separate și a trebuit să folosească toaleta în prezența altor deținuți. Prin urmare, autoritățile poloneze nu și-au îndeplinit obligația pozitivă de a-i asigura reclamantului un nivel minim de protecție a intimității.

Rezmiveș și alții împotriva României

25 aprilie 2017 (hotărâre-pilot²)

Cauza a avut ca obiect condițiile de detenție din penitenciarele și centrele de reținere și arestare preventivă de pe lângă secțiile de poliție din România. Reclamanții s-au plâns, printre altele, de supraaglomerarea din celule, instalațiile sanitare necorespunzătoare, lipsa igienei, calitatea proastă a hranei, echipamentele uzate, precum și prezența șobolanilor și a insectelor în celule.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție, constatând că respectivele condiții de detenție, raportate și la durata încarcerării, i-au supus pe reclamanți unor dificultăți care depășesc nivelul inevitabil de suferință inerentă detenției.

În temeiul **art. 46** (forța obligatorie și executarea hotărârilor) din Convenție, Curtea a mai constatat că situația reclamanților face parte dintr-o problemă generală cauzată de o disfuncție structurală specifică sistemului penitenciar român; situația a persistat, deși a

² A se vedea *supra*, nota de subsol 1.

fost semnalată de Curte în 2012 (în hotărârea pronunțată în cauza **Iacov Stanciu împotriva României** din 24 iulie 2012). Pentru a remedia situația, Curtea a hotărât că România are obligația să pună în aplicare două tipuri de măsuri generale: (1) măsuri de reducere a supraaglomerării și de îmbunătățire a condițiilor materiale de detenție; și (2) mijloace de drept (o cale de atac preventivă și o măsură reparatorie specifică).

Valentin Baștovoi împotriva Republicii Moldova

28 noiembrie 2017³

Reclamantul s-a plâns de condițiile de detenție din Penitenciarul nr. 13 din Chișinău și de lipsa unei căi de atac interne efective prin care să își exercite drepturile.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție, constatând că în cursul detenției în Penitenciarul nr. 13 din Chișinău reclamantul a fost supus unor condiții de detenție care au constituit greutăți ce depășeau nivelul inevitabil de suferință inerent detenției. Aceasta a constatat în special că în rapoartele întocmite de Avocatul Poporului din Moldova și de **Comitetul European pentru Prevenirea Torturii (CPT)** în perioada privării de libertate a reclamantului în acel penitenciar au fost semnalate condițiile de detenție necorespunzătoare predominante acolo. De asemenea, Curtea a observat că guvernul moldovean nu a prezentat nicio dovadă în sprijinul susținerii că în ultimii ani se realizaseră îmbunătățiri considerabile în penitenciar. Curtea a hotărât de asemenea că a fost încălcat art. 13 (dreptul la un recurs efectiv) din Convenție, **coroborat cu art. 3**, constatând că în dreptul intern nu exista nicio cale de atac efectivă pentru eliminarea condițiilor de detenție incompatibile cu art. 3.

Koureas și alții împotriva Greciei

18 ianuarie 2018⁴

Cei 28 de reclamanți, deținuți în Penitenciarul Grevena, s-au plâns în special de condițiile generale de detenție și de lipsa unei căi de atac efective în acest sens.

Curtea a declarat că nu a putut constata că, în cazul reclamanților, condițiile generale de detenție din Penitenciarul Grevena au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au constituit un tratament degradant. În această cauză, a respins plângerile formulate de trei dintre reclamanți pentru neputința căilor de atac interne și a hotărât că **nu a fost încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție în privința celorlalți 25 de reclamanți. Curtea a subliniat în special că acești reclamanți nu au descris situațiile lor individuale și că nu a putut să verifice care dintre ei au fost afectați de supraaglomerarea din celule. De asemenea, Curtea a constatat că lipsa spațiului personal în speță nu s-a cumulat cu condiții fizice de detenție necorespunzătoare. Cu toate acestea, Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 13** (dreptul la un recurs efectiv) din Convenție **coroborat cu art. 3** în cazul aceluși 25 de reclamanți, constatând că, în măsura în care un reclamant susține că a fost afectat personal de condițiile generale de detenție din penitenciar, căile de atac prevăzute de legislația elenă nu ar avea niciun scop util pentru plângerile referitoare la acestea.

Cereri pendinte

J.M.B. împotriva Franței (nr. 9671/15) și alte nouă cereri

F.R. împotriva Franței (nr. 12792/15) și alte trei cereri

Cereri comunicate guvernului francez la 11 februarie 2016

Reclamanții din aceste cauze se plâng în special de condițiile fizice de detenție din Penitenciarul Ducos din Martinica (cauza *J.M.B. și alți nouă*) și, respectiv, Penitenciarul Nîmes din departamentul Gard (cauza *F.R. și alți trei*).

Curtea a adus cererile la cunoștința guvernului francez și a adresat părților întrebări în temeiul art. 3 (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante), art. 8 (dreptul la respectarea vieții private și de familie), art. 13 (dreptul la un recurs efectiv) și art. 35 (condiții de admisibilitate) din Convenție.

Clasens împotriva Belgiei (nr. 26564/16) și alte șase cereri

Cereri comunicate guvernului belgian la 15 noiembrie 2017

³ Hotărârea va rămâne definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 (Hotărâri definitive) din **Convenția Europeană a Drepturilor Omului**.

⁴ Hotărârea va rămâne definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 din **Convenție**.

Aceste cereri au ca obiect condițiile de detenție din diverse penitenciare în timpul grevei personalului din penitenciare, care a afectat Belgia în 2016.

Curtea a adus cererile la cunoștința guvernului belgian și a adresat părților întrebări în temeiul art. 3 (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante), art. 6 § 1 (dreptul la un proces echitabil), art. 8 (dreptul la respectarea vieții private și de familie) și art. 13 (dreptul la un recurs efectiv) din Convenție.

Rele tratamente aplicate de colegii de celulă

Premininy împotriva Rusiei

10 februarie 2011

Cauza a avut ca obiect prezumtiva aplicare de rele tratamente unui deținut, bănuț de spargerea sistemului de securitate online al unei bănci, de colegii lui de celulă și de agenții de penitenciare, și plângerea acestuia pentru faptul că cererea sa de punere în libertate nu a fost examinată prompt.

Curtea a constatat, în special, **trei încălcări ale art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție: ca urmare a neîndeplinirii de către autorități a obligației pozitive de a asigura în mod corespunzător integritatea fizică și psihologică, precum și confortul reclamantului; ca urmare a nerealizării unei anchete eficiente referitoare la acuzațiile reclamantului privind relele tratamente sistematice aplicate de ceilalți deținuți; și ca urmare a nerealizării de către autorități a unei anchete eficiente cu privire la plângerea reclamantului privind relele tratamente aplicate de agenții de penitenciare. De asemenea, Curtea a hotărât că **nu a fost încălcat art. 3** din Convenție în ceea ce privește susținerile reclamantului privind relele tratamente aplicate de agenții de penitenciare.

A se vedea, de asemenea: **Boris Ivanov împotriva Rusiei**, hotărârea din 6 octombrie 2015.

Stasi împotriva Frantei

20 octombrie 2011

Reclamantul a afirmat că a fost victima relelor tratamente aplicate de alți deținuți în cele două perioade în care a fost privat de libertate, în special pe motivul homosexualității sale; acesta a mai afirmat că autoritățile nu au luat măsurile necesare pentru a-i asigura protecția.

Curtea a hotărât că **nu a fost încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție. S-a constatat că, având în vedere circumstanțele cauzei și ținând seama de faptele care le-au fost sesizate, autoritățile au luat toate măsurile care erau de așteptat în mod rezonabil din partea lor pentru a-l proteja pe reclamant împotriva vătămării fizice.

Yuriy Illarionovich Shchokin împotriva Ucrainei

3 octombrie 2013

Cauza a avut ca obiect decesul unui deținut, fiul reclamantului, în urma actelor de tortură la care a fost supus de alți deținuți, cu posibila participare a unui agent de penitenciare, în timpul detenției acestuia într-o colonie penitenciară.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 2** (dreptul la viață) din Convenție, sub aspect material, pe motivul decesului fiului reclamantului în timpul detenției. De asemenea, Curtea a constatat **încălcarea art. 2**, sub aspect procedural, în ceea ce privește investigarea circumstanțelor care au cauzat decesul fiului reclamantului întrucât ancheta nu a fost efectuată de autorități cu diligența necesară. Totodată, Curtea a constatat **încălcarea art. 3** (interzicerea torturii) din Convenție, sub aspect material, pe motivul torturii la care a fost supus fiul reclamantului, precum **și încălcarea art. 3**, sub aspect procedural, pe motivul deficienței anchetei efectuate de stat cu privire la respectivele acte de tortură.

D.F. împotriva Letoniei (cererea nr. 11160/07)

29 octombrie 2013

Reclamantul s-a plâns în special că, fiind un fost informator plătit al poliției și condamnat

pentru infracțiuni cu caracter sexual, risca în mod constant să cadă victimă violenței celorlalți deținuți în perioada petrecută în penitenciar între 2005 și 2006; acesta s-a mai plâns că autoritățile letone nu l-au transferat într-un loc de detenție mai sigur.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție. S-a constatat în special că, din cauza lipsei de coordonare în mod eficient a autorităților, reclamantul a fost expus, timp de mai mult de un an, temerii riscului iminent de rele tratamente, deși autoritățile știau că acel risc exista.

Rele tratamente aplicate de agenții de penitenciare

Tali împotriva Estoniei

13 februarie 2014

Cauza a avut ca obiect plângerea unui deținut, care a afirmat că agenții de penitenciare l-au supus unor rele tratamente atunci când a refuzat să se conformeze dispozițiilor acestora. În special, s-a folosit spray cu piper împotriva sa și i s-a aplicat măsura conțenționării de pat.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție. În ceea ce privește în special legitimitatea folosirii spray-ului cu piper împotriva reclamantului, Curtea a făcut trimitere la îngrijorarea exprimată de [Comitetul European pentru Prevenirea Torturii \(CPT\)](#) cu privire la folosirea unor astfel de produse de către agenții forțelor de ordine. Potrivit CPT, spray-ul cu piper conține o substanță cu efect potențial periculos, a cărei folosire în spații închise nu este indicată și care nu trebuie niciodată folosită împotriva unui deținut adus deja sub control. Spray-ul cu piper poate avea efecte grave asupra sănătății, precum iritarea tractului respirator și a ochilor, spasme, alergii; în doze mari, poate cauza edem pulmonar sau hemoragie internă. Având în vedere aceste efecte potențial periculoase ale folosirii spray-ului cu piper în spații închise și faptul că agenții de penitenciare aveau la dispoziție mijloace alternative pentru imobilizarea reclamantului, ca de exemplu căști sau scuturi, Curtea a constatat că împrejurările nu au justificat folosirea spray-ului cu piper. În ceea ce privește conțenționarea de pat a reclamantului, Curtea a subliniat că mijloacele de conțenționare nu trebuie utilizate niciodată ca mijloace de pedepsire a deținuților, ci mai degrabă pentru a preveni auto-vătămarea sau un pericol grav pentru alte persoane ori pentru securitatea penitenciarului. În cazul reclamantului, nu s-a demonstrat în mod convingător că, după ce s-a încheiat confruntarea cu agenții de penitenciare, reclamantul – care a fost închis într-o celulă disciplinară pentru o singură persoană – reprezenta o amenințare pentru el însuși ori pentru alții de natură să justifice aplicarea acelei măsuri. Perioada de 3 ore și jumătate în care a fost conțenționat de pat nu a fost așadar deloc neglijabilă, iar imobilizarea sa prelungită i-a cauzat cu siguranță suferință și disconfort fizic.

Milić și Nikezić împotriva Muntenegrului

28 aprilie 2015

Reclamanții s-au plâns că au fost supuși unor rele tratamente de către agenții de penitenciare – au susținut că aceștia din urmă i-au bătut cu bastoane de cauciuc în timpul percheziționării celulei lor – și că ancheta ulterioară a fost lipsită de eficacitate. Potrivit guvernului muntenegrean, la intrarea în celulă agenții au fost nevoiți să folosească forța împotriva reclamanților pentru a înfrânge rezistența opusă de aceștia.

Curtea a constatat **două încălcări ale art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție, ca urmare a relelor tratamente la care ambii reclamanți au fost supuși în timpul percheziționării celulei lor, precum și a lipsei de eficacitate a anchetei ulterioare asupra plângerilor acestora în legătură cu relele tratamente. Curtea a constatat în special că, deși în cadrul acțiunii în despăgubire și al procedurii disciplinare referitoare la plângerea reclamanților în legătură cu relele tratamente s-a constatat că agenții au folosit forță excesivă, despăgubirile acordate reclamanților nu au fost suficiente. Nici instanțele naționale, nici guvernul muntenegrean nu au recunoscut de fapt că un astfel de comportament a constituit rele tratamente. Pe de altă parte, Curtea a constatat că lovirea reclamanților cu bastoane – astfel cum s-a stabilit de autoritățile

interne – a constituit rele tratamente în sensul art. 3.

Cirino si Renne împotriva Italiei

26 octombrie 2017⁵

Cauza a avut ca obiect plângerea formulată de doi deținuți care au susținut că, în decembrie 2004, au fost supuși unor rele tratamente de către agenți de penitenciar din cadrul Centrului de corecție Asti. Reclamanții au susținut, în special, că actele de violență și relele tratamente suferite în centrul de corecție au constituit tortură și că sancțiunea aplicată persoanelor responsabile pentru relele tratamente a fost necorespunzătoare. Aceștia au subliniat că, prin faptul de a nu include infracțiunea de tortură în dreptul intern, statul nu a luat măsurile necesare pentru a preveni relele tratamente pe care le-au suferit.

Curtea a constatat **încălcări ale art. 3** (interzicerea torturii și a tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție, atât în ceea ce privește tratamentul suportat de reclamanți (sub aspect material), cât și în ceea ce privește reacția autorităților naționale (sub aspect procedural). În special, Curtea a constatat că relele tratamente aplicate reclamanților – cu intenție și într-o manieră premeditată și organizată în timp ce aceștia se aflau sub controlul unor agenți de penitenciare – au constituit tortură. În plus, în opinia Curții, instanțele naționale au făcut un efort real pentru stabilirea faptelor și identificarea persoanelor răspunzătoare pentru tratamentul aplicat reclamanților. Totuși, instanțele au ajuns la concluzia că, potrivit legislației italiene în vigoare la acea dată, nu exista nicio dispoziție legală care să le permită să încadreze tratamentul respectiv ca tortură. Acestea au fost nevoite să se orienteze către alte prevederi ale Codului penal, cărora li se aplicau termene legale de prescripție. Ca urmare a acestei lacune a sistemului juridic, instanțele naționale nu aveau competența necesară pentru a garanta că un tratament contrar art. 3, comis de funcționari publici, nu rămâne nepedepsit.

Minori în detenție

Güvec împotriva Turciei

20 ianuarie 2009

Reclamantul, în vârstă de 15 ani la momentul respectiv, a fost judecat de o instanță pentru adulți și ulterior declarat vinovat de apartenență la o organizație ilegală. A fost ținut în arest preventiv mai mult de 4 ani și jumătate într-un penitenciar pentru adulți, unde nu a beneficiat de asistență medicală pentru problemele sale psihologice și a avut repetate tentative de sinucidere. Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție: având în vedere vârsta reclamantului, durata privării sale de libertate alături de adulți și incapacitatea autorităților de a-i acorda asistență medicală corespunzătoare ori de a lua măsuri pentru a împiedica multiplele tentative de sinucidere, reclamantul a fost supus unor tratamente inumane și degradante.

Coşelav împotriva Turciei

9 octombrie 2012

Cauza a avut ca obiect sinuciderea unui tânăr de 16 ani într-un penitenciar pentru adulți. Părinții săi au susținut că autoritățile turce erau răspunzătoare pentru sinuciderea fiului lor și că ancheta referitoare la decesul acestuia a fost necorespunzătoare.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 2** (dreptul la viață) din Convenție, atât sub aspect material, cât și sub aspect procedural. Pe de o parte, Curtea a constatat că autoritățile turce au fost nu doar indiferente față de gravele probleme psihice ale fiului reclamanților, amenințându-l chiar cu sancțiuni disciplinare pentru tentativele de sinucidere anterioare, ci au fost răspunzătoare pentru degradarea stării sale mintale, prin faptul că l-au ținut în detenție într-un penitenciar pentru adulți fără să îi acorde asistență medicală sau de specialitate, determinându-l astfel să se sinucidă. Pe de altă parte, autoritățile turce nu au efectuat o anchetă eficientă pentru a stabili persoanele răspunzătoare pentru decesul fiului reclamanților și modul în care s-a produs acesta.

⁵ Hotărârea va rămâne definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 din [Convenție](#).

Spațiul personal în celulele colective și supraaglomerarea din penitenciare

[Orchowski împotriva Poloniei](#)

22 octombrie 2009

Aflat în executarea pedepsei închisorii din 2003, reclamantul a fost transferat de 27 de ori între opt penitenciare și centre de reținere și arestare preventivă diferite. De cele mai multe ori, a avut mai puțin de 3 metri pătrați de spațiu personal în interiorul celulelor sale, acesta fiind minimul prevăzut de legislația poloneză. Uneori a avut chiar mai puțin de 2 metri pătrați. Reclamantul a depus numeroase plângeri privind condițiile de detenție la autoritățile interne, și chiar a introdus o acțiune civilă în despăgubiri, dar fără niciun rezultat. Într-o scrisoare din martie 2005, administrația penitenciarului a recunoscut problema supraaglomerării, dar a respins plângerea reclamantului ca nefondată.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție, constatând că, având în vedere efectele cumulative ale condițiilor în care a fost deținut reclamantul, suferințele și greutățile pe care le-a suferit au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent privării de libertate. Aceasta a observat, în special, că în 2008 Curtea Constituțională a Poloniei a constatat că locurile de detenție din Polonia se confruntau cu o problemă sistemică a supraaglomerării suficient de gravă încât să constituie un tratament inuman și degradant. În ceea ce privește situația personală a reclamantului, Curtea Europeană a constatat că a stabilit că majoritatea celulelor au fost ocupate peste capacitatea prevăzută, lăsându-i acestuia mai puțin decât cei 3 metri pătrați de spațiu personal prevăzuți de lege și uneori chiar mai puțin de 2 metri pătrați. În plus, lipsa de spațiu a fost înrăutățită de factori agravanți precum lipsa mișcării, în special a mișcării în aer liber, lipsa intimității, condițiile insalubre și transferurile frecvente.

În cele din urmă, în temeiul **art. 46** (forța obligatorie și executarea hotărârilor) din Convenție, Curtea a invitat Polonia să elaboreze un sistem eficient pentru depunerea plângerilor la autoritățile responsabile cu administrarea locurilor de detenție pentru a le permite să reacționeze mai repede decât instanțele judecătorești și să dispună, în caz de necesitate, transferul pe termen lung al unui deținut în condiții compatibile cu Convenția.

A se vedea, de asemenea: [Norbert Sikorski împotriva Poloniei](#), hotărârea din 22 octombrie 2009; [Lomiński împotriva Poloniei și Łatak împotriva Poloniei](#), deciziile privind admisibilitatea din 12 octombrie 2010; [Siedlecki împotriva Poloniei și alte 14 cereri](#), deciziile privind admisibilitatea din 14 decembrie 2010.

[Mandic și Jovic împotriva Sloveniei și Štrucl și alții împotriva Sloveniei](#)

20 octombrie 2011

Cauzele au avut ca obiect condițiile din Penitenciarul Ljubljana. În timpul detenției lor în acest penitenciar, reclamantii au fost ținuți câteva luni în celule în care spațiul personal de care dispuneau era de 2,7 metri pătrați, iar temperatura medie din timpul după-amiezii în luna august era de aproximativ 28° C.

Curtea a constatat **încălcarea art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție și a hotărât că suferințele și greutățile îndurate de reclamantii au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și, prin urmare, au constituit tratamente degradante.

[Torreggiani și alții împotriva Italiei](#)

8 ianuarie 2013 (hotărâre-pilot⁶)

Cauza a avut ca obiect problema supraaglomerării penitenciarelor din Italia. Reclamantii s-au plâns de condițiile de detenție din penitenciarele Busto Arsizio și Piacenza, considerându-le tratamente inumane și degradante.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție. Aceasta a constatat că spațiul locuibil al reclamantilor nu respecta standardele considerate acceptabile în jurisprudența sa. Curtea a subliniat că

⁶ A se vedea *supra*, nota de subsol 1.

standardul recomandat de Comitetul European pentru Prevenirea Torturii (CPT) cu privire la spațiul locuibil din celule era de 4 m² de persoană. Insuficiența spațiului cu care s-au confruntat reclamanții a fost exacerbată de alte condiții, ca de exemplu lipsa apei calde pe durate îndelungate, precum și insuficiența iluminatului și aerisirii în Penitenciarul Piacenza. Toate aceste deficiențe, deși nu sunt în sine inumane și degradante, au cauzat și mai multă suferință. Deși nu a existat nicio dovadă a intenției de a-i umili sau înjosi pe reclamanți, Curtea a considerat că respectivele condiții de detenție i-au supus – având în vedere durata detenției lor – unor greutăți de o intensitate care depășește nivelul inevitabil de suferință inerent detenției.

În temeiul **art. 46** (forța obligatorie și executarea hotărârilor) din Convenție, Curtea a mai cerut autorităților italiene să instituie, în termen de 1 an, o cale de atac sau un set de căi de atac pentru repararea încălcărilor Convenției cauzate de supraaglomerarea din penitenciare.

Vasilescu împotriva Belgiei

25 noiembrie 2014

A se vedea *supra*, la „Condițiile (de igienă) din celule”.

Varga și alții împotriva Ungariei

10 martie 2015 (hotărâre-pilot⁷)

Cauza a avut ca obiect supraaglomerarea pe scară largă a locurilor de detenție din Ungaria. Reclamanții s-au plâns că respectivele condiții de detenție sunt/au fost inumane și degradante și că nu există o cale de atac efectivă în dreptul maghiar prin care să poată face plângere privind condițiile de detenție.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție, constatând în special că spațiul personal limitat disponibil pentru toți cei șase deținuți în această cauză, agravat de lipsa intimității în timpul folosirii toaletei, de structurile de dormit necorespunzătoare, infestarea cu insecte, aerisirea insuficientă și restrângerea accesului la dușuri sau a timpului petrecut în afara celulelor, au constituit tratamente degradante. În plus, constatând că acele căi de atac interne din dreptul maghiar sugerate de guvern pentru a face plângere privind condițiile de detenție, deși accesibile, erau ineficiente în practică, Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 13** (dreptul la un recurs efectiv) **coroborat cu art. 3** din Convenție.

În temeiul **art. 46** (forța obligatorie și executarea hotărârilor) din Convenție, Curtea a hotărât, în special, că autoritățile maghiare ar trebui să instituie rapid o cale de atac efectivă sau un set de căi de atac, atât preventive, cât și compensatorii, pentru a garanta repararea realmente efectivă a încălcărilor Convenției determinate de supraaglomerarea penitenciarelor.

Muršić împotriva Croatiei

20 octombrie 2016 (Marea Cameră)

Reclamantul s-a plâns că a fost deținut în condiții necorespunzătoare în Penitenciarul Bjelovar. Acesta a susținut că a beneficiat de mai puțin de 3 mp de spațiu personal în celulă, în mai multe perioade neconsecutive cu o durată totală de 50 de zile, și de un spațiu personal între 3 și 4 mp în alte perioade. De asemenea, s-a plâns că instalațiile sanitare, condițiile de igienă, hrana, posibilitatea de a presta muncă în penitenciar și accesul la activități recreative sau educaționale în penitenciar au fost insuficiente.

Curtea a confirmat că suprafața de 3 mp per deținut într-o celulă colectivă era norma prevalentă în jurisprudența sa, fiind standardul minim aplicabil în sensul art. 3 (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție. Atunci când spațiul scădea sub 3 mp, lipsa spațiului personal era considerată atât de gravă încât să dea naștere unei prezumții puternice de încălcare a art. 3. În această cauză, având în vedere documentele prezentate de guvernul croat și declarațiile reclamantului, Curtea a constatat că, în general, condițiile în care reclamantul fusese deținut în Penitenciarul Bjelovar erau corespunzătoare, dar că **a fost încălcat art. 3** din Convenție într-o perioadă de 27 de zile consecutive în care a fost deținut în mai puțin de 3 mp de spațiu personal. Pe de altă parte, Curtea a constatat că **nu a fost încălcat art. 3** în privința celorlalte perioade de detenție neconsecutive în care reclamantul a avut mai puțin de

⁷ A se vedea *supra*, nota de subsol 1.

3 mp de spațiu personal sau în privința perioadelor în care a avut un spațiu personal variind între 3 și 4 mp în Penitenciarul Bjelovar. În special, Curtea a constatat că celelalte perioade în care a dispus de mai puțin de 3 mp ar putea fi considerate reduceri scurte și minore ale spațiului personal, reclamantul având în același timp suficientă libertate de mișcare și suficiente activități în afara celulei și fiind deținut în general într-un loc de detenție corespunzător.

Rezmiveș și alții împotriva României

25 aprilie 2017 (hotărâre-pilot⁸)

A se vedea *supra*, la „Condițiile (de igienă) din celule”.

A se vedea de asemenea recentele:

Sylla și Nollomont împotriva Belgiei, hotărârea din 16 mai 2017.

Cereri pendinte

Nikitin împotriva Estoniei (nr. 23226/16) și alte cinci cereri

Cereri comunicate guvernului eston la 16 mai 2017

Aceste cauze au ca obiect plângerile reclamantilor cu privire la condițiile de detenție necorespunzătoare din Penitenciarul Tallinn, cauzate în special de supraaglomerare, precum și lipsa unei căi de atac efective în acest sens.

Curtea a adus cererile la cunoștința guvernului eston și a adresat părților întrebări în temeiul art. 3 (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante), art. 13 (dreptul la un recurs efectiv) și art. 35 (condiții de admisibilitate) din Convenție.

Cereri similare pendinte: **Karp împotriva Estoniei (nr. 57738/16) și Savva**

împotriva Estoniei (nr. 60178/16), comunicate guvernului eston la 11 iulie 2017.

Transferuri repetate

Khider împotriva Franței

9 iulie 2009

Reclamantul, deținut în cadrul procesului împotriva sa pentru săvârșirea mai multor infracțiuni incluzând un jaf armat comis în bandă organizată, s-a plâns de condițiile sale de detenție și de măsurile de securitate ce i-au fost aplicate ca „deținut care necesită supraveghere specială”.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție. Condițiile de detenție ale reclamantului, încadrarea sa în regimul de maximă siguranță, transferarea sa în mod repetat de la un penitenciar la altul, detenția sa în izolare îndelungată și perchezițiile corporale frecvente la care a fost supus au constituit tratamente inumane și degradante în sensul art. 3.

Payet împotriva Franței

20 ianuarie 2011

Reclamantul, aflat în executarea pedepsei cu închisoarea pentru omor, s-a plâns de condițiile de detenție și de transferarea sa frecventă în alte celule și clădiri ale penitenciarului din motive de securitate, precum și de sancțiunea disciplinară la care a fost supus, care consta în cazarea sa în celule fără lumină naturală și fără condiții de igienă corespunzătoare.

Curtea a constatat **încălcarea art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție în ceea ce privește condițiile de detenție necorespunzătoare din aripa disciplinară în care a fost cazat reclamantul (incintă murdară și dărăpănată, inundație, lumină insuficientă pentru citit și scris). De asemenea, Curtea a hotărât că **nu a fost încălcat art. 3** în ceea ce privește rotațiile efectuate din motive de securitate.

Khider împotriva Franței

1 octombrie 2013 (decizie privind admisibilitatea)

Cauza a avut ca obiect situația unui condamnat care a avut mai multe evadări și tentative

⁸ A se vedea *supra*, nota de subsol 1.

de evadare și a fost încadrat de autorități în regimul de „maximă siguranță”. Acesta a considerat deosebit de stricte condițiile de detenție, care includeau schimbarea frecventă a locului de cazare, perioade prelungite petrecute în izolare, precum și percheziții corporale. Acesta a considerat că a fost supus unui tratament inuman și degradant.

Curtea a declarat **inadmisibile** ca vădit nefondate capetele de cerere formulate de reclamant în temeiul art. 3 (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție. Aceasta a observat, în special, că autoritățile au explicat faptul că reclamantul era transferat frecvent din motive de securitate tocmai din cauza comportamentului său deseori violent. Acesta a fost transferat din motive practice, nu din dorința de a-l înjosi sau umili. Curtea a mai observat că, din octombrie 2011, reclamantul își executa pedeapsa în regim „obișnuit”. Aceasta a constatat că nu se poate considera că efectele transferurilor asupra reclamantului au atins nivelul minim de gravitate necesar pentru a constitui tratamente inumane sau degradante în sensul art. 3 din Convenție.

Bamouhammad împotriva Belgiei

17 noiembrie 2015

Reclamantul, care suferă de sindromul Ganser („psihoza din închisoare”), a susținut că în penitenciar a fost supus unor tratamente inumane și degradante care i-au afectat sănătatea mintală. De asemenea, acesta s-a plâns de lipsa unor căi de atac eficiente.

Curtea a hotărât că **au fost încălcate art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție **și art. 13** (dreptul la un recurs efectiv) **coroborat cu art. 3**. Curtea a constatat, în special, că modul de executare a pedepsei cu închisoarea în cazul reclamantului, cu transferuri repetate între penitenciare (43 de transferuri în decurs de 6 ani) și măsuri speciale repetate, cumulat cu întârzierea administrației penitenciarului de a-i asigura terapie și refuzul de a lua în considerare orice alternativă la privarea de libertate, în pofida deteriorării stării sale de sănătate, l-au supus unei suferințe de o intensitate care depășește nivelul inevitabil de suferință inerent detenției. Nivelul de gravitate necesar pentru ca tratamentul să fie considerat degradant, în sensul art. 3, a fost astfel depășit. În plus, având în vedere circumstanțele cauzei, Curtea a concluzionat că reclamantul nu a avut la dispoziție o cale de atac efectivă pentru a face plângere în temeiul art. 3. În cele din urmă, Curtea a recomandat Belgiei, în temeiul **art. 46** (forța obligatorie și executarea hotărârilor), să introducă o cale de atac în dreptul belgian pentru ca deținuții să poată face plângere împotriva transferurilor și măsurilor speciale precum cele impuse reclamantului.

Izolarea

Ilaşcu și alții împotriva Moldovei și Rusiei

8 iulie 2004 (Marea Cameră)

Primul reclamant, la vremea respectivă politician reprezentând opoziția din Moldova, a fost ținut timp de 8 ani în izolare foarte strictă în regiunea Transnistria din Moldova, înainte de anularea *de facto* a condamnării sale și a pedepsei cu moartea aplicate pentru infracțiuni legate de terorism și punerea sa în libertate în 2001. Cât timp s-a aflat în așteptarea executării pedepsei cu moartea aplicate, nu a avut contact cu alți deținuți, nu a primit informații din exterior – deoarece nu avea dreptul de a trimite și a primi corespondență – și nici nu a avut dreptul de a-și contacta avocatul sau dreptul la vizite periodice din partea familiei. Celula sa nu avea încălzire; a fost lipsit de hrană drept sancțiune; avea voie să facă duș doar foarte rar. Aceste condiții, cumulate cu neacordarea asistenței medicale, i-au deteriorat sănătatea.

Curtea a hotărât că aceste condiții în ansamblu au constituit tortură, așadar o **încălcare a art. 3** (interzicerea torturii și a tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție de către Rusia (Curtea a stabilit că în acea perioadă regiunea Transnistria din Moldova se afla sub autoritatea efectivă sau, cel puțin, sub influența decisivă, a Guvernului Rusiei).

Ramirez Sanchez împotriva Franței

4 iulie 2006 (Marea Cameră)

Reclamantul, un terorist internațional cunoscut drept „Carlos Șacalul”, a fost ținut în

izolare în Franța timp de 8 ani ulterior condamnării sale pentru infracțiuni legate de terorism. Acesta a fost ținut separat de alți deținuți, dar a avut acces la televizor și ziare și a avut dreptul la vizită din partea familiei și avocaților.

Curtea a hotărât că **nu a fost încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție. Aceasta a constatat că, având în vedere în special caracterul reclamantului și pericolul reprezentat de acesta, condițiile sale de detenție nu au atins nivelul minim de gravitate necesar pentru a constitui tratamente inumane ori degradante. Curtea a luat act de faptul că, cu câteva luni înaintea pronunțării hotărârii, Franța a pus capăt măsurii izolării.

Totodată, Curtea a împărtășit îngrijorarea exprimată de [Comitetul European pentru Prevenirea Torturii \(CPT\)](#) cu privire la posibilele efecte pe termen lung ale izolării reclamantului și a subliniat că izolarea, chiar și în cazuri de izolare relativă, nu poate fi aplicată unui deținut pe termen nedeterminat. Un stat este obligat să examineze periodic măsura izolării aplicată unui deținut, să motiveze orice decizie de menținere a măsurii și să supravegheze starea fizică și mintală a acestuia.

Piechowicz împotriva Poloniei și Horych împotriva Poloniei

17 aprilie 2012

Ambele cauze au avut ca obiect un regim de executare a pedepselor în penitenciarele poloneze pentru deținuții considerați periculoși. Reclamanții s-au plâns în special că regimul „deținut periculos” și condițiile de detenție, incluzând restricționarea vizitelor, la care sunt/au fost supuși sunt inumane și degradante și le încalcă dreptul la viață privată și de familie. Curtea a constatat o **încălcare a art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) **și a art. 8** (dreptul la respectarea vieții private și de familie) din Convenție, în ambele cauze. Curtea a hotărât în special că menținerea timp de mai mulți ani a aceluși regim în cazul deținuților, în izolare, fără stimulare mintală și fizică suficientă și fără a se examina dacă există motive concrete pentru prelungirea aplicării aceluși regim, nu era o măsură necesară pentru menținerea siguranței în penitenciar.

A se vedea de asemenea, printre altele: [Paluch împotriva Poloniei](#) și [Świdorski împotriva Poloniei](#), hotărârile din 16 februarie 2016; [Karwowski împotriva Poloniei](#), hotărârea din 19 April 2016.

X împotriva Turciei (nr. 24626/09)

9 octombrie 2012

Cauza a avut ca obiect situația unui deținut homosexual căruia, după ce s-a plâns de acte de intimidare și bullying din partea colegilor de detenție, i s-a aplicat măsura izolării timp de 8 luni în total.

Curtea a considerat că aceste condiții de detenție i-au cauzat suferințe mintale și fizice, precum și un sentiment de lipsire de demnitate, ceea ce constituie „tratamente inumane ori degradante” și așadar o **încălcare a art. 3** din Convenție. Totodată, Curtea a constatat că motivul principal al izolării deținutului nu l-a constituit protejarea acestuia, ci orientarea sa sexuală.

Prin urmare, Curtea a concluzionat că a existat un tratament discriminatoriu și așadar o **încălcare a art. 14** (interzicerea discriminării) din Convenție.

Öcalan împotriva Turciei (nr. 2)

18 martie 2014

Reclamantul, fondator al PKK (Partidul Muncitorilor din Kurdistan), o organizație ilegală, s-a plâns în special de condițiile de detenție (în special de izolarea sa socială și de restrângerea comunicării sale cu membrii familiei și cu avocații) în penitenciarul de pe insula İmralı, unde a fost ținut în izolare până la data de 17 noiembrie 2009, când alți cinci deținuți au fost transferați acolo.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție în ceea ce privește condițiile de detenție în care a fost ținut reclamantul până la data de 17 noiembrie 2009 și că **nu a fost încălcat art. 3** în ceea ce privește condițiile de detenție în care a fost ținut ulterior datei menționate. Pe de o parte, având în vedere anumite aspecte, precum lipsa unor mijloace de comunicare ce ar fi depășit izolarea socială a reclamantului, cumulate cu dificultățile majore persistente întâmpinate de vizitatorii săi la dobândirea accesului la penitenciar, Curtea a constatat că

respectivă condiții de detenție aplicate reclamantului până la data de 17 noiembrie 2009 au constituit tratamente inumane. Pe de altă parte, având în vedere în special sosirea altor deținuți la Penitenciarul İmralı și creșterea frecvenței vizitelor, Curtea a ajuns la o concluzie contrară în ceea ce privește detenția acestuia ulterior datei menționate.

Harakchiev și Tolumov împotriva Bulgariei

8 iulie 2014

Cauza a avut ca obiect detențiunea pe viață fără posibilitatea comutării a primului reclamant și regimul strict de detenție, incluzând măsura izolării, aplicat primului și celui de-al doilea reclamant, alt deținut pe viață. Reclamanții s-au plâns printre altele că regimul de maximă siguranță în care au fost încadrați în calitatea lor de persoane condamnate la pedeapsa detențiunii pe viață, cumulat cu condițiile de detenție, incluzând restricționarea vizitelor, a fost inuman și degradant. În special, în cadrul regimului pentru persoane condamnate la pedeapsa detențiunii pe viață, aceștia erau închiși permanent în celule (în afara orei de plimbare zilnică), erau izolați de ceilalți deținuți din penitenciar și nu aveau apă curentă și acces la toaletă.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție în ceea ce privește regimul și condițiile de detenție ale ambilor reclamanți. În ceea ce privește regimul strict de detenție, Curtea a constatat, în special, că efectul cumulativ al condițiilor îndurate de reclamanți, precum izolarea, caracterul necorespunzător al aerisirii, iluminatului, încălzirii, igienei, hranei și al îngrijirii medicale au fost inumane și degradante. Într-adevăr, izolarea reclamanților pare să fie rezultatul aplicării automate a prevederilor legale interne privind regimul de detenție, mai degrabă decât preocupările de securitate legate de comportamentul lor. Curtea a constatat totodată că **a fost încălcat art. 13** (dreptul la un recurs efectiv) din Convenție în ceea ce privește lipsa unei căi de atac efective în raport cu condițiile de detenție ale reclamanților. În sfârșit, în temeiul **art. 46** (forța obligatorie și executarea hotărârilor) din Convenție, Curtea a hotărât că în scopul executării corespunzătoare a acestei hotărâri, Bulgaria trebuie să reformeze, de preferat la nivel legislativ, cadrul juridic de reglementare a regimului de detenție aplicabil persoanelor condamnate la pedeapsa detențiunii pe viață cu sau fără posibilitatea liberării condiționate și, în special, să elimine aplicarea unui regim de detenție foarte restrictiv și a izolării automate a tuturor persoanelor condamnate la pedeapsa detențiunii pe viață.

A se vedea de asemenea, printre altele: **Manolov împotriva Bulgariei**, hotărârea din 4 noiembrie 2014; **Halil Adem Hasan împotriva Bulgariei**, hotărârea din 10 martie 2015.

Percheziția corporală a deținuților

Valašinas împotriva Lituaniei

24 iulie 2001

Aflat în executarea pedepsei închisorii pentru furt, deținere și vânzare de arme de foc, reclamantul a fost obligat, ulterior vizitei unei rude, să se dezbrace complet în prezența unui agent de penitenciare de sex feminin, măsură pe care o consideră menită să îl umilească. Apoi i s-a ordonat să se așeze pe vine, iar organele genitale și mâncarea primită de la vizitator au fost examinate de agenți, care nu au purtat mănuși.

Curtea a constatat că modul în care s-a desfășurat percheziția dovedea o vădită lipsă de respect față de reclamant și că într-adevăr i-a afectat demnitatea umană. Curtea a concluzionat că percheziția a constituit un tratament degradant și așadar o **încălcare a art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție.

Iwańczuk împotriva Poloniei

15 noiembrie 2001

Reclamantul, aflat în arest preventiv, a cerut permisiunea de a vota la alegerile parlamentare din 1993. Câțiva agenți de penitenciare i-au spus că, pentru a primi permisiunea de a vota, va trebui să se dezbrace și să se supună percheziției corporale. Acesta și-a dat jos hainele, mai puțin lenjeria intimă, moment în care agenții l-au ridiculizat, au făcut comentarii umilitoare despre corpul său și l-au abuzat verbal. I s-a

ordonat să se dezbrace complet, dar a refuzat, așa că a fost dus înapoi în celulă, fără să i se permită să voteze.

Curtea a constatat că acel comportament a constituit un tratament degradant și așadar o **încălcare a art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție. Nu au existat motive convingătoare pentru a se concluziona că ordinul de a se dezbrăca total în fața agenților de penitenciare era necesar și justificat din motive de securitate, având în vedere comportamentul pașnic al reclamantului în timpul detenției, faptul că nu era învinuit de o faptă săvârșită cu violență, nu avea antecedente penale și nu s-a dovedit că existau motive pentru a crede că se va comporta violent. Deși perchezițiile corporale pot fi necesare în anumite cazuri pentru a asigura securitatea în penitenciar sau pentru a preveni tulburările în penitenciar, acestea trebuie efectuate în mod adecvat. Un comportament menit să cauzeze sentimente de umilire și inferioritate, precum în cazul de față, dovedesc lipsă de respect față de demnitatea umană a persoanei private de libertate.

Frérot împotriva Franței

12 iunie 2007

Aflat în executarea pedepsei detențiunii pe viață pentru comiterea mai multor infracțiuni (printre care omor și jaf armat), reclamantul, fost membru al unei mișcări armate de extremă dreapta, a fost supus unor percheziții corporale sistematice de fiecare dată când ieșea din sala de vizită din Penitenciarul Fresnes, unde a fost cazat în perioada 1994–1996. Când a refuzat, a fost dus într-o celulă disciplinară.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție. Deși a admis că perchezițiile corporale erau efectuate asupra reclamantului pentru menținerea securității sau prevenirea infracțiunilor, Curtea a fost surprinsă de faptul că procedura percheziției era diferită de la un penitenciar la altul. Acesta trebuia să se supună inspecțiilor rectale doar în Fresnes, unde se considera că orice deținut care revine din sala de vizită ascunde obiecte ori substanțe în zonele sale intime. Prin urmare, Curtea putea înțelege faptul că deținuții respectivi s-ar putea considera victime ale unor măsuri arbitrare, mai ales că procedura percheziției era prevăzută într-o circulară și lăsa fiecărui director de penitenciar o largă marjă discreționară.

El Shennawy împotriva Franței

20 ianuarie 2011

Reclamantul, aflat în executarea pedepsei închisorii pentru mai multe infracțiuni, s-a plâns în special de perchezițiile corporale la care a fost supus în cursul procesului penal împotriva sa.

Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție. Perchezițiile respective nu se bazează, în mod corespunzător, pe nevoi de securitate stringente. Deși acestea au avut loc într-un scurt interval de timp, au fost de natură să îi cauzeze reclamantului sentimente privind existența unor situații arbitrare, inferioritate și neliniște specifice unui grad de umilire ce depășește nivelul pe care îl implică inevitabil perchezițiile corporale asupra deținuților.

S.J. (nr. 2) împotriva Luxemburgului (nr. 47229/12)

31 octombrie 2013

Reclamantul, aflat în executarea pedepsei închisorii, s-a plâns că pentru efectuarea unei percheziții corporale a fost obligat să se dezbrace într-o cabină deschisă și în prezența mai multor agenți de penitenciare. Acesta a susținut că o percheziție corporală în asemenea condiții constituia un tratament inuman și degradant.

Curtea a hotărât că **nu a fost încălcat art. 3** (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție nici sub aspect material, nici sub aspect procedural. Observând, în special, că locul percheziției nu era ideal în măsura în care cabina respectivă avea deschidere către o sală în care deținuții percheziționați puteau fi văzuți de terți, Curtea a considerat totuși că nu putea concluziona doar în baza aspectului locului respectiv că perchezițiile corporale efectuate în acel loc implicau un grad de suferință sau umilire care depășea nivelul inevitabil. În plus, având în vedere în special percheziția corporală în litigiu în prezenta cauză, nu exista nicio probă în dosarul cauzei

că ar fi existat vreo intenție de a umili persoana; într-adevăr, reclamantul nu a susținut că a fost victima unor agenți lipsiți de respect sau că aceștia din urmă au avut un comportament care sugera intenția lor de a-l umili.

Milka împotriva Poloniei

15 septembrie 2015

Cauza a avut ca obiect sancțiunile disciplinare aplicate reclamantului pentru refuzarea percheziției corporale în penitenciar. Instanțele poloneze i-au respins căile de atac – fără a examina motivele reale ale sancțiunilor disciplinare – pe motiv că acesta refuzase să se supună perchezițiilor corporale și că această faptă constituie o abatere disciplinară.

Curtea a declarat **inadmisibil** ca vădit nefondat capătul de cerere formulat de reclamant în temeiul art. 3 (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) din Convenție, constatând că în această cauză nu a existat niciun element de înjosire sau umilire care să poată determina încălcarea art. 3. Totuși, Curtea a hotărât că **a fost încălcat art. 8** (dreptul la respectarea vieții private) din Convenție. În acest sens, Curtea a observat că, deși perchezițiile corporale pot fi necesare în anumite cazuri pentru a asigura securitatea în penitenciar sau pentru a preveni tulburările în penitenciar, acestea trebuie efectuate în mod adecvat. Cu toate acestea, în cazul reclamantului, Curtea a constatat că nu s-a demonstrat că ingerința în litigiu a fost justificată de o nevoie socială stringentă și că ar fi fost proporțională în acele circumstanțe.

Cereri pendinte

Syrianos împotriva Greciei (nr. 49529/12)

Cerere comunicată guvernului elen la 25 februarie 2016

Nowak împotriva Poloniei (nr. 60906/16)

Cerere comunicată guvernului polonez la 11 iulie 2017

Supravegherea video a celulei

Van der Graaf împotriva Țărilor de Jos

1 iunie 2004 (decizie privind admisibilitatea)

În mai 2002, reclamantul a fost reținut și dus în arest, fiind suspectat că a împușcat și omorât un bine-cunoscut politician. A fost plasat sub supraveghere video permanentă. Acțiunile sale introduse împotriva ordonanțelor succesive de prelungire a supravegherii video permanente au fost admise ca întemeiate, instanțele constatând că nu exista niciun temei legal pentru aplicarea măsurii respective, având în vedere regimul individual de detenție al acestuia. În iulie 2002 s-a modificat regulamentul relevant privind penitenciarele, în sensul că a devenit posibilă și plasarea deținuților aflați în regim de detenție individuală sub supraveghere video permanentă. În aceeași zi, directorul centrului de reținere și arestare preventivă a emis o nouă dispoziție pentru supravegherea video a reclamantului. Acțiunea reclamantului a fost respinsă de această dată deoarece, printre altele, măsura avea temei legal suficient în normele modificate.

Curtea a declarat cererea **inadmisibilă** ca vădit nefondată atât în raport cu art. 3 (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante), cât și cu art. 8 (dreptul la respectarea vieții private și de familie) din Convenție. În primul rând, Curtea a considerat că, deși supravegherea video permanentă pe o perioadă de aproximativ 4 luni și jumătate ar fi putut să îi cauzeze reclamantului suferință din cauza lipsei oricărei forme de intimitate, nu s-a stabilit în mod suficient că această măsură l-a supus, într-adevăr, unei suferințe mintale la un nivel de gravitate care să constituie un tratament inuman ori degradant. În al doilea rând, Curtea a constatat că plasarea reclamantului sub supraveghere video permanentă a reprezentat o ingerință gravă în exercitarea dreptului său la respectarea vieții private. Cu toate acestea, măsura a avut temei în legislația internă și a urmărit scopul legitim de a împiedica evadarea reclamantului sau afectarea sănătății sale. Prin urmare, având în vedere grava tulburare a ordinii publice cauzată de infrațiunea comisă de reclamant și importanța trimiterii sale în judecată, Curtea a constatat că ingerința în litigiu poate fi considerată o măsură necesară într-o societate democratică pentru siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale.

Riina împotriva Italiei

11 martie 2014 (decizie privind admisibilitatea)

Reclamantul, condamnat la pedeapsa detențiunii pe viață pentru săvârșirea unor infracțiuni foarte grave incluzând conspirație de tip mafiot și asasinate multiple, s-a plâns că a fost supus supravegherii video constante în celulă, inclusiv la toaletă. Acesta a invocat lipsa de eficiență a căilor de atac interne disponibile cu privire la măsurile respective.

Curtea a declarat cererea **inadmisibilă** în raport cu art. 3 (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) și art. 8 (dreptul la respectarea vieții private și de familie) din Convenție, constatând că reclamantul nu a epuizat căile de atac interne aflate la dispoziția sa pentru a contesta aplicarea măsurii supravegherii video.

Cereri pendinte

Gorlov împotriva Rusiei (nr. 27057/06)

Cerere comunicată guvernului rus la 19 septembrie 2011

Reclamantul, aflat în executarea pedepsei detențiunii pe viață, se plânge în special de supravegherea video constantă a celulei sale de către un agent de penitenciar de sex feminin.

Curtea a adus cererea la cunoștința guvernului rus și a adresat părților întrebări în temeiul art. 8 (dreptul la respectarea vieții private) din Convenție.

Cereri similare pendinte: **Vakhmistrov împotriva Rusiei (nr. 56443/09)**, comunicată guvernului rus la 3 mai 2016.

Chertov împotriva Rusiei (nr. 28971/10) și alte 26 de cereri

Cereri comunicate guvernului rus la 30 august 2016

Cererile au ca obiect în special condițiile de detenție și supravegherea video constantă a reclamanților prin intermediul camerelor de televiziune cu circuit închis instalate în celulele lor.

Curtea a adus cererea la cunoștința guvernului rus și a adresat întrebări părților în temeiul art. 3 (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante), art. 8 (dreptul la respectarea vieții private) și art. 13 (dreptul la un recurs efectiv) din Convenție.

Contact pentru presă:

Tel.: +33 (0)3 90 21 42 08